

תאריך: 15.05.2025

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס סיפורי רבי נחמן מברסלב

פרופ' צבי מרק | ספרות עם ישראל

13-1751-01

The Tales of R. Rabbi Nahman of Bratslav

הרצאה	סוג הקורס:
4	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
שנתי	סמסטר:
שלישי 12:00	יום ושעה
בתיאום מראש	שעת קבלה:
markzvi@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

סיפורי ר' נחמן מברסלב משלבים בתוכם סימבוליקה קבלית וחסידית עשירה עם עיסוק בבעיות אקזיסטנציאליות ובמצבי יסוד של הקיום האנושי. שילוב זה יצר מגוון של קריאות בסיפורי ר' נחמן. הקורס יעסוק הן בקריאות מסורתיות ומחקריות הנשענות על הסימבוליקה המיסטית והן בקריאות אקזיסטנציאליות הנעזרות בהשוואות בין ר' נחמן לבין סופרים והוגים מודרניים כפרנץ קפקא, אלבר קאמי וסרן קירקגור.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את סיפורי ר' נחמן מברסלב.
2. הלומדים יכירו זיקות הקיימות בין כתיבתו העיונית של ר' נחמן לבין כתיבתו הספרותית.
3. הלומדים ילמדו על מגמות שונות בפרשנות ר' נחמן, הפרשנות המסורתית הישנה והחדשה, מגמות במחקר החסידות והשתקפותן במחקר סיפורי ר' נחמן, קריאות אקזיסטנציאליות וקריאות מיסטיות בסיפורים.

מיומנויות

הלומדים ינתחו סיפורים ודרשות חסידיות.

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	סקירה היסטורית ר' נחמן מברסלב וחסידות ברסלב. סיפורי ר' נחמן כיחידה עצמאית בסיפור החסידי. סקירה כללית של הפרשנות המסורתית בנושא הסיפורים.			
2	סקירה כללית של מגמות במחקר בנושא חסידות ברסלב וסיפורי ר' נחמן.		על פי ההפניות בביבליוגרפיה: ויס, פייקאז', אלשטיין וגרין.	

3-4	'מעשה מאבדת בת מלך'		המעשים המוזכרים והחומר הנלווה בחוברת מקורות	
5-6	'אורח נכנס'		כנ"ל	
7-9	'מעשה מחכם ותם'		כנ"ל	
10-12	'מעשה מבטחון'		כנ"ל	
13-15	שירת העשבים		כנ"ל	
16-20	גילגולי סיפורים: אוצר תחת גשר, שני אומנים, מזלו בגניבה.		כנ"ל	
21-23	'תבואת השגעון', 'משל מההינדיק'		כנ"ל	
24-25	'חלום קרבן'		כנ"ל	
26-27	'חלום נידוי'		כנ"ל	
29-30	מעשה ממלך עניו - סיכום		כנ"ל	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מטלת סיום סמסטר א'	10% מהציון הסופי
מטלת סיום סמסטר ב'	90% מהציון הסופי

דרישות הקורס

נדרשת השתתפות ב- 85% מהשיעורים.

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

ביבליוגרפיית החובה מסומנת בכוכבית

1. צבי מרק, **כל סיפורי רבי נחמן מברסלב: המעשיות, הסיפורים הסודיים, החלומות והחזיונות, מהדורה מבוררת על פי כתבי יד**, הוצאת מוסד ביאליק וידיעות ספרים, ירושלים ותל-אביב תשע"ד.
2. חוברת מקורות לקורס. *
3. יואב אלשטיין, **פעמי בת מלך**, רמת גן 1984.
4. מרטין בובר, **האור הגנוז**, ירושלים ותל-אביב 1980. *
5. אברהם ביק (שאויל), **ר' נחמן ופרנץ קפקא - על העקדה**, **הארץ**, 12.9.77, עמ' 38-40.
6. אברהם יצחק גרין, **בעל היסורים**, תל אביב 1980. *
7. אברהם יצחק גרין, **"לביקורתו של מ' פיקאז' על ספרי "בעל היסורים", תרביץ נ"ב**, חוברת ב', 1981, עמ' 508-509.
8. רועי הורן (עורך), **החיים כגעגוע: קריאות חדשות בסיפורי מעשיות של ר' נחמן מברסלב**, תל-אביב 2010.
9. יוסף ויס, **מחקרים בחסידות ברסלב**, ערך והדיר מ' פייקאז', ירושלים תשל"ה.
10. שלו, מרדכי, **"מעשה התאבדות הוא לא ללכת לבית הכנסת"**, **הארץ**, 15.10.97. עמ' 1-2.
11. פייקאז', מנדל, **"המפנה בדרך הבעתו ל' ר' נחמן בשנת תקס"ו"**, **חסידות ברסלב**, מהדורה ב מורחבת, ירושלים תשנ"ו, עמ' 150-56. *
12. Roskies, David G. "The Master of Prayer: Rabbi Nahman of Bratslav," in: Shaul Magid (ed.), **God's Voice from the Void: Old and New Studies in Bratslav Hasidism**, Albany 2002, pp. 67-102.
13. צבי מרק, **"מעשה ממלך עניו: על הצחוק וההשתטות בעבודת האל"**, **מיסטיקה ושיגעון ביצירת ר' נחמן מברסלב**, הוצאת מכון שלום הרטמן ועם עובד, תל-אביב תשס"ד, עמ' 357-388. *
14. הנ"ל, **"המעשה מהלחם: קבלת תורה"**, **התגלות ותיקון בכתביו הגלויים והסודיים של ר' נחמן מברסלב**, מאגנס תשע"א, עמ' 21-70. *
15. הנ"ל, **"המעשה מהשריון: עוד מגנזי הצנזורה הברסלבית"**, **התגלות ותיקון בכתביו הגלויים והסודיים של ר' נחמן מברסלב**, מאגנס תשע"א, עמ' 181-206.
16. הנ"ל, **"זרם התודעה המיסטית: אופייה של ההתנסות המיסטית ודרכי עיצובה הספרותיים בסיפור אורח נכנס"**, **התגלות ותיקון בכתביו הגלויים והסודיים של ר' נחמן מברסלב**, מאגנס תשע"א, עמ' 71-112.
17. אליעזר מליכאל, **חכמה ותמימות; פירוש לכמה תורות וסיפורים של רבי נחמן מברסלב**, תל-אביב 2005.
18. Marianne Schleicher, **Intertextuality in the Tales of Rabbi Nahman of Bratslav: a Close Reading of Sippurey Ma'asiyot**, Leiden and Boston 2007.
19. אבידב ליפסקר, **"הכלה ושבעת הקבצנים"**: לשאלת מקורותיו של סיפור המסגרת של "מעשה מהז' בעטלירס", **מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי**, 14-13 (תשנ"ב), עמ' 229 – 248.
20. חני הרן סמית, **שיר של חסד: המוזיקה כתהליך רוחני במשנתו של ר' נחמן מברסלב**, מוסד ביאליק, ירושלים תשע"ז.
21. ציפי קויפמן, **הולדת האב: ר' נחמן מברסלב והבעש"ט – השפעה והבניה**, מאגנס ירושלים תשפ"ב.
22. צבי מרק, **"סיפור ללכת איתו - הספר ליקוטי מוהר"ן כיצירה ספרותית"**, **סודות שמים וסודות אדם: רבדים חזיוניים וספרותיים בספר ליקוטי מוהר"ן וזיקתם לגאולה ולארץ ישראל**, אוניברסיטת כר-אילן תשפ"ד, עמ' 123-159.